

In het reine

Colofon

ISBN: 978 94 6365 880 5

1e druk 2026

© 2026, Yvonne de Boer-Verweij

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

www.elikser.nl

Drukwerk: CSL digitaal B.V.

Vormgeving binnenwerk en omslag: Evelien Veenstra

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

In het reine

Yvonne de Boer-Verweij

Proloog

Haar moeder staat naast haar en beweegt haar handen door het hete water in de afwasteil. De felle tl-lamp aan het plafond verlicht de hele keuken.

Nog overstuur van de woorden die haar moeder tegen haar zei, probeert ze haar ademhaling te reguleren. Bij elke in- en uitademing focust ze zich op de telling om zo haar korte, schokkende ademhaling te kunnen verlengen. Het lukt niet echt. Haar moeder is klaar met voorspoelen. Dezelfde vaat staat opnieuw, nu blinkend, op het aanrecht om nog een keer afgewassen te worden. Wat een tijdverspilling, denkt ze terwijl ze met een theedoek in haar hand tegen de grote stapel afwas opkijkt. Ze voelt aandrang om te plassen, maar ze durft niet naar het toilet te gaan, durft zich nauwelijks te verroeren. Haar moeder gaat zorgvuldig verder met haar taak. Ze legt het bestek onder in de teil en wast een voor een de glazen, bekers, kopjes en schoteltjes af. Voor een tweede keer maakt ze deze grondig schoon in het hete, nu met afwasmiddel gevulde, schuimende water. Het maakt niet uit wat ze in haar hand heeft, ze neemt voor alles de tijd om het goed schoon te maken. Ondertussen ziet Jolanda hoe ze de overige borden van het aanrecht pakt, deze een voor een in de teil legt en ook deze vervolgens op een vaatdoekje in de wasbak ernaast zet om ze uit te laten lekken.

Jolanda kijkt naar de klok die aan de muur hangt. Het is acht uur. Op de rand van de afzuigkap, naast de klok, staat het schelpenpoppetje uit Spanje. Een klein breekbaar poppetje, volledig van schelpen gemaakt. Ze heeft deze als souvenir voor haar moeder gekocht tijdens een van de keren dat ze met haar vader op vakantie naar Spanje was. Op het aanrecht-

doekje in de wasbak vormt zich inmiddels een stapel van de borden die net door haar moeder zijn afgewassen. Gelukkig is het meeste water al van de borden afgedropen en door het afvoerputje gespoeld, zodat ze niet bang hoeft te zijn dat ze tijdens het afdrogen water op de grond druppelt. Alleen wat afwasschuim blijft nog op de borden liggen. Voorzichtig probeert ze het schuim van de borden af te drogen, zonder dat het tussen haar theedoek ontsnapt om alsnog op de keukenvloer terecht te komen. Dit lukt haar aardig.

De afwas is bijna klaar, alleen het bestek nog. Gelukkig, bijna klaar, denkt Jolanda. Ze moet nu echt heel nodig plassen. Om te voorkomen dat ze in haar broek plast, begint ze van het ene op het andere been te wiebelen, maar ze durft nog steeds niet naar het toilet te gaan.

Haar moeder legt ondertussen de afzonderlijk afgewassen vorken aan dezelfde kant en in dezelfde richting op het vaatdoekje in de wasbak, zodat ze precies in elkaar passen. Enkele lepels liggen er op dezelfde manier naast. Jolanda droogt de vorken en de lepels af en probeert ze, net als haar moeder, netjes naast elkaar in de keukenla te leggen. De meeste vorken en lepels kan ze precies op dezelfde manier naast de andere in de la neerleggen, zodat ze in elkaar passen, maar bij één vork, die net wat anders van vorm is, lukt dat niet.

Ze verstijft. Terwijl ze de vork zo laat liggen, probeert ze, zonder dat haar moeder iets doorheeft, voorzichtig de la dicht te doen. Haar moeder heeft haar aandacht nog bij de afwas in de afwasteil; ze zoekt met haar handen de laatste nog af te was- sen messen onder het schuim en heeft gelukkig niets gezien. Jolanda hoort de messen op de bodem van de teil over elkaar heen schuren, totdat de hand van haar moeder met een mes uit het water komt. Het schuim en de druppels water glijden

er langzaam van af en de stoom van het hete water kringelt naar boven. Het mes glimt onder het tl-licht. Fascinerend vindt Jolanda het. Ze richt haar blik op haar moeder, die met een kaarsrechte rug voor het aanrecht staat. Ze ziet haar smalle, samengeperste lippen en de kilte in haar ogen. Dan ziet ze in haar lange, slanke hals een duidelijke ader kloppen. Weer kijkt ze naar het glimmende mes. Zou het mes scherp genoeg zijn om in één keer door deze ader heen te kunnen steken?, vraagt Jolanda zich af. Bij de gedachte alleen al voelt ze de adrenaline door haar lijf stromen. In gedachten ziet ze zichzelf haar moeder een aantal keren met het mes in haar keel steken. Nee, denkt ze, als ze haar hart voelt samenknijpen. Het laatste wat ik wil, is in de gevangenis terechtkomen. Misschien kan ik beter weglopen om vrij te zijn.

Het afscheid

De houten bankjes voor haar beginnen al aardig vol te raken. Het buitenlicht schijnt door het grote, hoge glas-in-loodraam naar binnen en verspreidt verschillende kleurschakeringen door de zaal. Over de lange blonde haren van Aafke, haar lieve vriendin die op de voorste rij is gaan zitten, schijnt een warme rode gloed. Tante Klaske, ‘Klaske het Kreng’, zoals haar moeder haar schoonzus altijd noemde, zit achterin, aan de andere kant van de zaal. Over haar grijze knot schijnt een koude blauwe gloed. Toevallig, denkt Jolanda, alsof haar moeder dit van boven zo geregisseerd heeft.

Op het geschuifel van schoenen en hier en daar wat gesnotter na, is het muisstil in de aula. Jolanda kijkt naar de eenvoudige en lichtgekleurde eikenhouten kist die voor het brede en immens hoge raam vol in het licht naast haar staat opgesteld en naar de paarse en roze bloemen die in het midden van de kist liggen. De kist is goed genoeg, denkt ze, maar het boeket valt haar tegen. De zacht oudroze kleur van de voorzichtig geopende rozen is een prachtige combinatie met de paarse seringen en de lavendeltakken. Ook de lichtpaarse kleur van de lathyrusbloemen ertussenin combineert er goed bij, maar het boeket valt veel kleiner uit dan op de foto in de brochure was afgebeeld. Op de foto stonden ook meer rozen afgebeeld.

De verschillende grassoorten die speels uit het boeket steken, zijn op zich ook wel leuk, denkt ze, maar liever had ze gewild dat er wat meer bloemen en wat minder gras in het boeket had gezeten.

Ze kijkt naar de overige rouwboeketten die om de kist heen liggen. Hierin zijn het juist de rozen die met hun aantal en volheid overheersen.

Van al de boeketten die in de aula liggen, lijkt het boeket van Jolanda wel het kleinste. Hoe kon ze zo stom zijn geweest, denkt ze bij zichzelf. Haar moeder hield van bloemen. Dat was een van de weinige overeenkomsten tussen hen, naast de liefde voor muziek. Ze had beter een groter boeket kunnen bestellen, maar ja, ze vond het ook weer zonde om zoveel geld uit te geven aan een bloemstuk dat haar moeder zelf toch niet kon zien. O, denkt ze, zuinigheid, toch nóg een overeenkomst met haar moeder.

Had ik vandaag mijn beige broekpak maar aangedaan, denkt Jolanda daarna, terwijl ze haar hoofd buigt en misprijzend naar haar gladgestreken blouse en haar lange plissérok kijkt. Juist voor deze dag wilde ze graag een sieraad van haar moeder dragen en nadat ze vanmorgen diverse kledingcombinaties voor de spiegel had geprobeerd, bleek de zilveren ketting van haar moeder met de zwarte en witte stenen het beste te passen bij deze witte blouse en zwarte rok, dus had ze besloten die vandaag te dragen. Nu ze hier zo staat te wachten, twijfelt ze of ze er goed aan heeft gedaan. Ze herkent zichzelf nauwelijks in deze kledingstijl. Ze heeft ook nooit iets om sieraden gegeven. Er was altijd wel iets mee. Haar artistieke zilveren ring, een erfenis van haar oma, met drie gekrulde rozenbladeren, bleef geregeld in een trui haken, waardoor deze kapotging. Het uiteinde van het armbandje dat ze samen met haar horloge droeg, kwam tijdens haar werk vast te zitten tussen de toetsen van het toetsenbord. En haar ketting kwam tijdens een feestje in een bakje met mosterd te hangen toen ze een stukje kaas van de tafel wilde pakken.

Hoewel ze zou willen dat het niet zo was, heeft ze zich altijd geërgerd aan sieraden, omdat ze haar op de een of andere manier vaak in de weg zaten. Daarbij was Jolanda er – op een

voor haar onverklaarbare wijze – ook nog erg goed in om ze kwijt te raken.

Nee, sieraden waren nooit aan haar besteed geweest.

Haar moeder daarentegen was dol op sieraden. Zelfs in de eerste herinneringen van Jolanda aan haar moeder ziet ze haar voor zich met een ketting om. Ze kan haar nog zien zitten met haar dikke, golvende donkere haren, lange smalle benen en nauwsluitende kokerrokken, die ze destijds om haar slanke taille droeg. Daarop een strakke spencer met een colletje en dus een ketting om haar lange, ranke hals. Haar moeder had altijd haar best gedaan om er mooi uit te zien. De ketting was daar een belangrijk onderdeel van geweest. Jolanda voelt even aan haar ketting en kijkt naar de kist.

Terwijl de bode in zijn zwarte pak naar het midden van de zaal loopt om de twee grote en eveneens hoge openstaande deuren dicht te doen, klinkt zachtjes het *Avé Maria* uit de boxen. De piano- en vioolmuziek in combinatie met de zuivere stem van de zangeres vult de ruimte met engelachtige klanken. Wanneer op hetzelfde moment de zon vol door het raam begint te schijnen en het palet aan kleuren nog duidelijker door de ruimte wordt verspreid, waant Jolanda zich heel even samen met haar moeder voor de hemelpoort.

‘Het is zover, mamsie, je wordt opgehaald,’ fluistert ze zachtjes richting haar moeder. ‘Het uur van de waarheid is aangebroken.’ Ze slikt een keer.

‘Niet alleen voor jou, mama, maar ook voor mij!’ Hoe vaak had ze dit moment geoefend, zichzelf hier in gedachten zien staan? Hoeveel afscheidsspeeches had ze al geschreven? Ze kijkt naar de aanwezigen. Zouden ze ooit iets hebben vermoed? Waarschijnlijk niet. En als ze wel iets zouden hebben meegekregen, zouden ze het dan begrijpen? Ze ziet enkele

familieleden en meent enkele vrouwen te herkennen die weleens vriendinnen van haar moeder zouden kunnen zijn geweest. Zouden ze het vreemd vinden dat Jolanda hier nu ineens opduikt?

Even had ze zelfs met het idee gespeeld om iets voor haar moeder te zingen. De liefde voor muziek en de gave om te kunnen zingen, had ze immers van haar geërfd. Maar ze besloot dit uiteindelijk toch niet te doen. Dat vond ze niet gepast. Ze schudt haar hoofd. Daarbij had ze niet de behoefte om in het middelpunt van de belangstelling te staan, zoals haar moeder dat wel altijd had gehad.

Weer kijkt ze naar de kist. Kijk nu eens, mama, denkt ze, en ze kijkt de zaal weer in, zie je al die mensen? Die komen speciaal voor jou! Dat had je vast niet verwacht. Wat zou je trots zijn geweest als je al deze mensen hier had kunnen zien zitten. Maar misschien kijk je vanaf boven mee, samen met opa en oma en misschien zelfs wel met papa! Dat zou wat zijn, denkt Jolanda, als mijn vader en moeder elkaar in de hemel tegen zouden komen. Ze kan het zich bijna niet voorstellen. In tegenstelling tot Jolanda, die in een leven na de dood gelooft, heeft haar moeder altijd gezegd dat als ze doodgaat daarmee alles afgelopen is. En in het geval van haar moeder zou dat waarschijnlijk wel het beste zijn, denkt Jolanda. Ze ademt diep in, pakt een van de zwarte stenen van haar moeders ketting tussen haar vingers, brengt deze naar haar lippen en kust deze alvorens ze met opgeheven hoofd het plateau op stapt. Ze pakt de microfoon die op de smalle houten lessenaar voor haar ligt, houdt deze zo dicht mogelijk bij haar mond en vouwt haar A4'tje uit. Voordat ze begint, draait ze haar hoofd nog een keer naar de kist, knipoogt naar haar moeder en ademt nog een keer diep in.

Eerder ...

Goed op weg

‘Fruit, luier, drinkflesje, schriftje ... en wat moest ik ook alweer nog meer in je tasje doen?’ Jolanda tilt Ruben wat hoger op haar arm, wrijft met haar hand over haar gezicht en krabt aan een puistje. Ondertussen denkt ze hardop na.

‘Fruit, luier, drinkflesje ... O ja, een schoon slabbetje natuurlijk! Shit, dat hangt nog op zolder aan de waslijn! Eh, even denken, dat pak ik straks wel.’

Ze zet het kleine blauwe rugtasje van Ruben, waar Tweety het vogeltje, met een in verhouding veel te groot knalgeel hoofd, op afgebeeld staat, op de keukentafel en loopt naar de kapstok om haar eigen tas te pakken.

‘Tas, tas, waar ben je?’

Een voor een schuift ze de jassen voorzichtig aan de kant om te voorkomen dat ze van de haken zullen vallen.

‘Het is toch niet te geloven,’ mompelt ze in zichzelf, ‘ben ik nu mijn eigen tas ook nog kwijt.’

Ze tilt Ruben nog wat hoger op haar arm, loopt terug naar de keuken, doet het licht boven de eettafel aan en gaat op zoek naar haar eigen tas. Op het aanrechtblad staan enkele nog niet afgewassen ontbijtbordjes en ligt een met pindakaas besmeurd mes, op de grond liggen wat broodkruimels en hagel-slag. Maar haar tas ziet ze nergens liggen.

Door de pijpen van haar spijkerbroek heen voelt ze plotseling de staart van Mops over haar kuiten strijken.

‘Oh Mops, pas op, niet voor mijn voeten lopen, ik had je bijna niet gezien. Je hebt vanmorgen al eten van mij gekregen. Ja hoor, je bent een lieve poes, maar je moet wel oppassen, want de volgende keer struikel ik samen met Ruben over je heen!’

Ze leunt tegen het aanrechtblok, doet haar ogen dicht en haalt diep adem. Oké, even rustig, Jolanda, denk goed na waar je je tas hebt gelaten. Opnieuw wrijft ze met haar hand over haar gezicht en probeert ze met haar nagel het korstje van een eerder opengekrabd puistje van haar gezicht te krabben. De tas kan niet uit zichzelf weglopen, denkt ze. Dus het kan niet anders dan dat de tas ergens in de huiskamer ligt.

Wanneer ze zichzelf met haar heupen tegen het aanrechtblok afzet en ze met Ruben op haar arm de huiskamer in loopt, struikelt ze over de opstaande rand van het juten vloerkleed en valt ze tegen de enige keukenstoel die ze vanmorgen niet onder de eettafel heeft geschoven.

‘Shit, shit, shit!’ roept ze.

Geschrokken kijkt ze naar Ruben.

‘Niets aan de hand, hoor manneke! Mama schrok een beetje. We staan nog overeind, zie je dat?’ Ruben zijn onderlip begint te trillen.

‘Het is al goed, lieverd,’ zegt ze om hem gerust te stellen. ‘Prrrrrrttt, prrrrrrrttt, waar is het buikje van Ruben? Prrrrrrt, prrrrrt, wie zit er aan het buikje van Ruben?’

Het lijkt te werken. Ruben wordt afgeleid en kijkt nieuwsgierig naar de vinger van Jolanda.

Echt weer iets voor mij, denkt ze. Ik had niet zo stom moeten zijn om een juten vloerkleed te kopen voor onder de eettafel. Het is een prachtig grof geweven tapijt en zijn lichte natuurtint past goed bij de mahoniekleurige houten tafel, maar geen stoel die over het kleed kan schuiven. Terwijl ze om de stoel heen de huiskamer in loopt, herinnert ze zich ineens weer dat ze haar tas al in de auto heeft gedaan. Ze had hem daar neergelegd nadat ze haar eigen brood had gesmeerd. Oké, nu moet het goedkomen, denkt ze. Alleen het slabbetje nog van zolder halen! Ze legt haar hand tegen het

hoofd van Ruben, drukt het voorzichtig tegen haar aan en kust hem op zijn zachte blonde haren, die heerlijk naar de babylotion ruiken.

‘Mama zal je even in je stoel zetten, lieverd, dan kan ze wat sneller de trappen op en neer lopen.’ Als ze Ruben in zijn kinderstoel ziet zitten, valt het haar op dat zijn wangen schraal en rood zijn. Vanochtend was Ruben ook al met rode wangen wakker geworden, denkt ze terwijl ze zichzelf voor de tweede keer vanmorgen de trap op hijst. Met een harde oostenwind vannacht gierend tegen de ramen van zijn slaapkamer was het daar erg koud geworden. Ruben had met zijn grote, wijd opengesperde felblauwe ogen en zijn bolle wangen rechtop in zijn ledikant gezeten. Even was ze bang geweest dat hij het vannacht veel te koud had gehad, maar toen ze hem uit zijn dikke wollen slaapzak had gehaald, had hij nergens koud aangevoeld. Wel was er een zure lucht op haar afgekomen. Voor de zoveelste keer had Ruben zich tot aan zijn rug toe ondergepoept, waardoor er een behoorlijke stank uit de slaapzak was gekomen.

Hijgend komt ze op zolder aan. Als ze om haar heen kijkt, zakt de moed haar in de schoenen. Ze was helemaal vergeten hoeveel wasgoed er nog op zolder hangt. Naarstig begint ze tussen de lakens, rompertjes en luierdoeken een schoon slabbetje te zoeken.

Nee toch?!, denkt Jolanda als ze nergens een slabbetje van Ruben kan vinden. Die heb ik gisteren toch gewassen? Wat erg, zelfs dat weet ik niet meer.

‘Het enige wat ik wel weet,’ zucht ze hardop, ‘is dat ik ook vandaag weer te laat op mijn werk zal komen!’

Als ze bukt om een knijper van de vloer te rapen en ze weer omhoogkomt om deze weer aan de lijn te hangen, be-

gint de zolder voor haar ogen te draaien. Luiers, handdoeken en rompertjes dansen om haar heen. Er verschijnen zwarte vlekken voor haar ogen.

Wat als ik hier ter plekke flauw zal vallen?, denkt ze. Wat als ik buiten westen raak en niet meer bij Ruben kan komen? Stel dat hij de hele dag met zijn jas aan in zijn kinderstoel moet blijven zitten, zonder eten en drinken, wachtend op zijn moeder?

Ze grijpt zich vast aan de brede metalen balk die dwars over de zolder hangt. Beelden van vroeger verschijnen op haar netvlies. Beelden van haar moeder. Ze ziet hoe haar moeder boven op de overloop van hun huis in Friesland door haar knieën zakt en flauwvalt. In gedachten kan ze de klap die de val veroorzaakte, nog steeds horen. Ze was overstuurd geraakt en had niet geweten wat ze moest doen. Zij moet nu niet flauwvallen. Ruben mag niet overstuurd raken net zoals zij destijds.

Nu moet ik sterk zijn, denkt ze. Ruben heeft mij nodig. En ik moet opschieten, want ik moet op tijd op mijn werk zijn. Ik heb een deadline te halen.

Opnieuw wordt ze draaiërig. Niet doen, Jolanda, denkt ze bij zichzelf. Je moet jezelf niet gek maken. Probeer eerst rustig te worden. Adem nog maar een paar keer rustig in en uit. Probeer nog even niet aan je werk of aan je deadline te denken. Eerst het ene, dan het andere. Rustig aan, stapje voor stapje.